

z vrtov sv. Frančiška.

Časopis
za naše verno ljudstvo
zlasti za ude
tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih
oblasti izdaja

franciškanska provincija
sv. Križa.

== XXXVIII. tečaj. ==

7. - 8. zvezek.

V Ljubljani, 1921.

Ant. Slatnarjeva tiskarna v Kamniku.

Izhaja za nedoločen čas vsaki drugi mesec. Naročnina znaša za pol leta 10 K, za celo leto 20 K ali: za pol leta 2 dinarja in pol, za celo leto 5 dinarjev.

Naslov za naročila: »Cvetje«, frančiškanski samostan v Ljubljani.

Poština plačana po pavšalu.

Vsebina 7.—8. zvezka.

	Stran		Stran
Dragi bratje! Spoštovane sestre! . . .	81	Štiri pridige za sedemstoletnico . . .	85
Sv. Oče Benedikt XV. z nova priporočajo tretji red	82	Poduk za novince	101
Asketična šola ali vadnica popolnosti	83	Razgled po serafinskem svetu . . .	104
		Priporočilo v molitev in zahvala . .	104

Na skupni tretjeredni shod 24. julija smete sè sabo pripeljati **tudi znane osebe**. Zahtevajte izkaznico. Vstopnina na shod v Unionovo dvorano je brezplačna, vendar prosimo vnanje tretjerednike, naj prostovoljno kaj prispevajo za skupne stroške. Brez izkaznice vstop ne bo dovoljen nikomer. Izkaznice bote dobili zadnji teden pri svojih gg. voditeljih. Rabili jih bote za znižano vožnjo po železnici semintja in za vstopnico, zato jih dobro spravite, da jih ne zgubite. Shod bo, če bo vreme tudi deževno.

Spored slovesnosti.

Na kolodvoru bodo čakali naši tretjeredniki 23. julija na večerne in 24. julija na jutranje vlake, da bodo došle goste spremljali v mesto. Nosili bodo na levi roki bel trak z napisom: 700.

Ob 8. zjutraj pridiga g. stolni kanonik Dr. Mih. Opeka, ob pol 9. škofovska slovesna sv. maša.

Ob 10. uri skupni shod v veliki dvorani hotela Union (za frančiškansko cerkvijo). Za vstop, ki je brezplačen, veljajo izkaznice. Brez teh vstop ni dovoljen.

Ob 2. popoldne shod za vse odbornike in odbornice z dežele v veliki Unionovi dvorani. Priti smejo tudi drugi udje tretjega reda z dežele na galerijo in balkon in zadaj.

Ob 4. pridiga in pete litanije M. B. Na koncu papežev blagoslov, zahvalna pesem.

Ob 5. shod v veliki dvorani Uniona za tretjerednike iz Ljubljane in za one z dežele, ki bodo prenočili v Ljubljani.

Dne 25. julija: Ob 9. uri shod za g. voditelje v mali dvorani Uniona; ob 1. uri konec shoda.

Kedor želi, da se mu preskrbi prenočišče, naj se oglasi vsaj do 15. julija.

Vstop k shodu dopoldne in popoldne 24. julija je brezplačen, dovoljen pa le tretjerednikom in onim, ki imajo izkaznico; brez te vstop ni dovoljen.

Izkaznice bomo poslali na Vaše gg. voditelje za vse, ki so se oglasili, drugim, ki so se sami oglasili, pa po pošti kakih 6 dni pred shodom. Če bi je kedo po pomoti ne bil dobil do 18. julija, naj se oglasi.

Komisarijat tretjega reda

v Ljubljani, frančiškanski samostan.

Za dan 25. julija povabimo na **shod voditeljev tretjega reda** vse p. n. gg. voditelje. Začetek ob 9. uri v verandi hotela Union. Povabimo pa tudi vse druge gg. duhovnike.

V Mariboru bodo za proslavo sedemstoletnice pridige skozi tri dni. Začetek 12. avgusta zvečer, konec 15. avgusta popoldne. Drugo vam bodo sporočili Vaš p. voditelj iz Maribora.

Na znanje. Drugi zvezek (3—4) nam je popolnoma pošel in ne moremo nobenemu več postreči ž njim. Lehko pa dobijo novi naročniki še prvi zvezek s koledarjem in nadaljne za znižano ceno 16 kron do konca leta.

Književnost.

Sedemstoletnica ustanovitve tretjega reda sv. Frančiška asiškega ter slavljenje jubilejev itd. Spisal in priobčil Dr. Mihael Napatnik, knezoškof Lavantinski. V Mariboru, 1921. V samozaložbi. Tiskala tiskarna sv. Cirila. — Ta lepa knjižica obsega na 64 straneh zelo mnogo podučnega za naše

CVETJE

XXXVIII. tečaj.

V Ljubljani, julij - avgust 1921.

7.-8. zvezek.

Dragi bratje! Spoštovane sestre!

Dobri Bog nam je skazal veliko milost, da smemo in moremo ravno mi obhajati sedmo stoletnico ustanovitve tretjega reda. Naši predniki ob šestí stoletnici niso bili tako srečni, v peti stoletnici je bilo pa število tretjerednikov v naših krajih tako pičlo, da na kako slovesno praznovanje ni bilo misliti. Vas je pa sedaj mnogo, nad petdeset tisoč po celi dragi nam Sloveniji in blizu tri milijone po svetu. Povsod se živahno gibljejo, v vseh delih sveta se marljivo pripravljajo, da bi kar je mogoče slovesno proslavili izredno leto sedme stoletnice. Vsi narodi, vse dežele, vsi peteri deli sveta tekmujejo, kedo se bo višje vspel v ljubezni do sedemstoletne Frančiškove ustanove. Serafinskega očeta ljubezen jih k temu priganja, tretjerednik na prestolu sv. Petra jih k temu spodbuja.

Mi Slovenci, majhin narod po številu, zaničevani in razkosani, stojimo za svoje razmere v primeri z drugimi narodi v tretjem redu, če že ne na prvem mestu, pa vsaj v prvih vrstah. Če smo si mogli priboriti tako prvenstvo, moramo tudi sedaj ob praznovanju sedme stoletnice visoko stati in to praznovanje, kar se bo dalo slovesno in koristno proslaviti. In to delo se bo sijajno obneslo, če bo vsak storil, kar more. Več bolj ubožnih, nekaj slabotnih in oddaljenih, ne bo zmoglo veliko, veliko vas je pa takih, ki zmorete vse. In prav na vas se obračamo s tem vabilom in vam kličemo: Bratje in sestre! Pridite v nedeljo 24. julija ali peš, z vozovi ali po železnici s prvim jutranjim vlakom v Ljubljano na skupen tretjeredni shod! Prišli bodo skupaj bratje in sestre iz cele Kranjske, precejšnje število iz Štajerske in nekaj jih bo tudi iz Primorske, da se bomo skupno navdušili za skupno delo v korist sv. Cerkve in blager Slovencev.

Pridite torej vi iz rajskih krajev naše Gorenjske, pridite vi iz vinorodne Dolenjske, iz slikovite Belokrajine, pridite ponosni prebivavci lepe ribniške doline in velikolaških okrajev, sem prihitite zavedni možje in žene, dobri mladeniči in marljiva dekleta iz cirkniške ravnine in planjav! Pridite vsi! Vsi nam bote dobrodošli gostje, vsi enako dragi bratje in sestre od severa in juga, od vzhoda in zapada.

Sv. Oče Benedikt XV. z nova priporočajo tretji red.

prejšnjem zvezku (5—6) ste brali prelepo okrožnico sv. očeta, ki v toplih, ljubeznivih in očetovskih besedah govorijo o tretjem redu ter ga vneto vsem priporočajo. Dva meseca za tem (7. sušca) so bili sv. oče v zboru kardinalov: česer je bilo srce polno, to so usta govorila. Mir in slogo želijo vsem narodom, mir, pravičen za vse. Tak mir nam more dati duh, mišljenje, delovanje in ljubezen sv. Frančiška Asiškega. Pa berite sami, kaj so sv. oče govorili. Rekli so:

„Zelo nas veseli, da vas vidimo zbrane okoli Sebe v tem vzvišenem zboru in da imamo novo priložnost prijateljsko se pogovoriti z vami o zadevah sv. Cerkve in o tem, kar je koristno za naši skrbi izročene duše.

O da bi Nam bila dana prilika naznaniti vam vesele stvari, pa žalibog, da nam žalostni časi tega ne dovolijo in nerednosti in boji, ki nadalje kruto divjajo v raznih delih sveta, nam povzročajo težke skrbi.

Vedno smo skrbeli, kolikor je bilo v Naši moči, da bi odstranili ta zla; nobene priložnosti nismo opustili, da bi pomagali prenoviti in pomiriti človeško družbo, kar je Cerkev v preteklih stoletjih večkrat storila in izvršila s svojimi nauki. Zato se okoristimo pri sedanjem praznovanju sedme stoletnice ustanove Frančiškanskega Tretjega Reda in povabimo celi svet, naj se oklene onega duha zatajevanja in krščanske ljubezni, s katerim je sv. Frančišek Asiški v gorečem hrepenenju pripeljati duše nazaj k Bogu zelo vspesno odstranil nered svojega veka.

Gotovo ni bilo nikedar tako potrebno kot je sedaj pripraviti ljudi do tega, da ne bo vsak iskal le sebe in svojega dobička in da se bodo bratovsko ljubili. Tega potrebuje ubogi človeški rod, ki je bil preje strašno tepen z vojnim bičem, sedaj je pa vznemirjan od pohlepčnosti po zemeljskih stvarih in od političnih strasti; nikedar ni bilo bolj potrebno ko dandenes ustaviti se krepko s krščansko prenovitvijo posameznih paganstvu, ki polagoma prodira v zasebno življenje in javno delovanje. Če se je vojska na bojnem polju končala, vendar še ni gotovega in trajnega miru, ki bi svet potolažil, še manj se je pa vrnil v družine, v razne stanove in v narode tisti red, ki ga rodi duh bratovstva in zavest skupne krščanske odgovornosti. Vedno še gledamo bolestne prizore bratomornih bojov med istimi državljani, mej ljudmi, ki so bili rojeni in so zrastle skorej na istem kraju in se prepirajo za vsako ped zemlje in si gradijo mej sabo zid sovraštva in nasprotovanja. Saj vidimo, kako se vnemajo stari in pritajeni narodnostni prepiri, pri katerih se uporablja sila, ki se ne sklada z načeli človečnosti (humanitete) in pravosti (morale) in ki jo Mi obžalujemo, naj prihaja od katerekoli strani.

Zdaj so vsi prišli do spoznanja, da bodo od politikov s težavo sestavljeni predpisi miru ostali le na papirju in v pogodbah, ne bodo se pa nikedar mogli izpeljati in vresničiti, ne imeti moči in veljave, ne vezati v vesti, dokler ne bodo sestavljeni po načelih pravičnosti in enakopravnosti, če se ne bodo misli in srca prepojila z načeli, ki so paganski svet prerodila v krščanski in ki so v času sv. Frančiška Asiškega človeško družbo, polno nereda in vso pokvarjeno, ozdravila in prenovila. Le iz podjarmljenja lastnih strasti v posameznih ljudeh se more roditi notranji red, ki je temelj družabnega reda; le če se bratovska ljubezen v življenje vpelje in izvršuje, si bodo stanovi človeške družbe in narodi mej sabo zaupali; to zaupanje je še le vir pravega in trajnega miru.

Da bi se izvršilo in vpeljalo tako krščansko prenovljenje, ki bo samo ob sebi prineslo mir in pomirjenje duhov na zemljo, za to kličemo iz dna srca k dobremu Bogu, želeči ravno istem času, da bi slavnosti, ki jih obhajamo, širile duh frančiškanski.“

P. KAJETAN KOGEJ:

Asketična šola ali vadnica popolnosti.

II. Poželjenje mesa — druga ovira popolnosti.

O nauku sv. Janeza se nam je vedno vojskovati zoper trojno poželjivost, ki ima svoj sedež ali v očeh, ali v mesu ali v napuhu življenja. O poželjenju oči ali lakomnosti smo že spregovorili in spoznali, da je prav velika zapreka zveličanja, kaj še le popolnosti. Tako smo dospeli do druge ovire, ki ni nič manjša, ako ne še večja; pravimo ji poželjenje mesa. Tu hočemo odgovoriti na dvojno vprašanje: 1. Ali je vsako poželjenje greh? 2. Katero poželjenje je grešno?

Poželjenje po jedi in pijači samo na sebi še ni greh.

Vsako poželjenje se javlja v nekem čutnem uživanju. Čutnih uživanj je veliko. Dokler se ta držijo v mejah dovoljenega in dostojnega, niso grešna in ako so prav vrejena, tudi niso zapreka popolnosti. Jed in pijača spadate mej čutna uživanja, pa kedo more reči, da je jesti in piti že samo na sebi greh? Bog sam je dodal hrani neko prijetnost, nek užitek, da tem rajše zadostimo dolžnosti prehranjevati se. Bog ravna tukaj kaker moder zdravnik, ki predpiše bolniku grenka zdravila, pa jih posladi s vsakovrstnimi primesmi in prijetna napravi z dišavami, da jih bolnik jemlje z večjo slastjo. Dokler se človek poslužuje jedi in pijače v dovoljenih mejah, tisti čutni užitek ali slast ali poželjenje, ki ga hrana nudi, še ni nič grešnega in tudi ne zadržek popolnosti.

Iz tega sledi: ako se vi tretjeredniki pri prehranitvi svojega telesa zvesto držite sv. vodila, ki pravi: „Jed in pijačo naj uživajo zmerno“, niste krenili s pravega pota popolnosti. Človek namreč sestoji iz duše in telesa in kaker duša potrebuje duhovno hrano, tako potrebuje telo zemeljsko, in kaker telo ne sme ovirati duše v njenih opravičenih zahtevah, tako tudi duša ne telesa v njegovih opravičenih potrebah.

Poštene in zmerne gostije ob posebnih priložnostih niso zoper krščansko popolnost.

O Jezusu nam pripoveduje sv. evangelij, da je bil sè svojo materjo in apostoli na ženitnini, in da je celo tamkaj storil prvi čudež in zakon povišal k časti zakramenta. Tudi drugače beremo v evangelijih, da je bil Gospod tu in tam povabljen v goste in nikedar se ne bere, da bi se kedaj ne odzval povabilu. Posebno je ljubil Lazarjevo hišo, kjer je skrbna Marta njemu in učencem rada postregla.

Enako sporočajo pisavci življenja sv. Frančiška. Dasi je bil svetnik mož velikega mrtvenja in postov, je vender od časa do časa hvaležno sprejel on,

kaker tudi njegovi tovariši kako povabilo na pojedino. To je storil sv. Frančišek zato, ker je hotel kaker pövsod, tudi v ti reči biti podoben Kristusu; vodil ga je pri tem isti namen, kaker Kristusa, pridobiti namreč enega ali družega vdeležencev pri mizi za božje kraljestvo.

Ako tedaj ob gotovih časih povabiš sorodnike, dobrotnike, prijatelje ali sosede v goste in paziš, da se poštena zabava ne sprevrže v grešno, je to lepa in hvalevredna navada, ki vtrjuje prijateljstvo v posameznih družinah in goji medsebojno krščansko ljubezen. Takim poštenim gostom veljajo Jezusove besede: „Kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi.“ (Mat. 18, 20.)

Tudi druga dostojna, dovoljena in zmerna razveseljevanja niso nasprotna krščanski popolnosti.

Vodilo tretjega reda se v načelih popolnoma strinja sè sv. evangelijem. Sv. evangelij pa vedno svari pred posvetnim duhom, ki je duh greha in poželjivosti. Zato tudi tretjeredno vodilo prepoveduje svojim udom tisto razveseljevanje, katero bi moglo vzbuditi grešno poželjenje v sicer gorečih in pobožnih dušah. S tem pa še ni rečeno, da je hotel sv. Frančišek na ta način tretjerednikom prepovedati vsako kratkočasje in razveseljevanje.

Ne spada torej med prepovedane užitke, če si semtertje dovolimo pošteno zabavo, dostojno igro, nedolžno šalo, izlet v prosto naravo itd. Taki in enaki užitki nam služijo v razvedrilo duha in telesa, nam lajšajo in slajšajo življenje na svetu, nas spodbujajo celo k večji gorečnosti in spolnovanju zapovedi in stanovskih dolžnosti. Bog sam je hrepenenje po imenovanih užitkih zasadil v naše srce in dokler se jih modro, po božji volji poslužujemo, so dobri in celo izdatni pripomočki do popolnosti.

Sv. Cerkev prepoveduje le grešne veselice, take, ki so združene z razuzdanostjo, ne zametuje pa poštene zabave. Sv. Pavel celo spodbuja kristjane k veselju rekoč: „Veselite se vselej v Gospodu; še rečem, veselite se.“ (Filip. 4, 4.)

Dobremu tretjeredniku se torej kar nič ne poda žalosten obraz, ampak z veseljem naj dela za svoje zveličanje; saj so tudi svetniki skorej vsi bili vesele narave in so se večkrat vdeleževali nedolžnih iger in drugih dostojnih zabav. O našem sv. Frančišku je znano, da je bil velik ljubitelj proste narave, hodil je po livadah, logih in gozdih, večkrat v spremstvu kake živalice, s katero se je potoma zabaval. Vse to kaže, da sv. Cerkev ne pretirava v nazorih primernega in poštenega razvedrila, kaker se ji je že večkrat očitalo.

Vender pa glejmo pri takih razveseljevanjih in razvedrilih, da ne bodo zoper krščansko popolnost. Vdeležuj se jih le iz pametnega nagiba in iz dobrega namena. Sv. Pavel opominja glede tega: „Ali jeste, ali pijete, ali kaj družega delate, vse delajte v čast božjo.“ (I. Kor. 10, 31). Pazimo tudi pri veselicah in zabavah, da zavoljo njih ne bomo zanemarjali stanovskih dolžnosti. — Vravnanе morajo biti modro z ozirom na čas, kraj in način.

Štiri pridige za sedemstoletnico.

IV. Tretji red, varih vere, upanja, ljubezni.

bogastvu je bil rojen sin Petra Bernardona, Frančišek Asiški; razvajen ljubljeneц sreče, je hodil okoli v bogati obleki in z vročimi željami v srcu postati vitez in vender ni našel miru in sreče v svetu kljub bogastvu in časti, ki jo je užival . . . Tedaj je vrgel od sebe bogato obleko, svoje mlado telo je zavil v trdo haljo in v tej ponižni obleki je šel, zaničevan od mladih in starih, da bi našel to, kar mu svet ni mogel dati. Za tovarišico na potu življenja si je vzel sv. uboštvo, ki je je proslavljal kot ljubljenko, kot kraljico in gospodovavko svojega srca. S to nevesto hodi nadalje od hiše do hiše, od vrat do vrat svojega rojstnega mesta miloščino proseč . . . Kmalu so se temu prostovoljnemu ubožcu pridružili tisoči in tisoči vsake starosti, obojnega spola, vseh stanov. Vedeli so, da išče Odrešenika sveta, spoznali so, da ga je našel, da hodi za njim, zato so hiteli za njim. Niso ga več zaničevali in zasmehovali; spoštljivo so poljubovali rob njegovega oblačila. Preprosti in ubogi, ponižni in miroljubni so postali in so bili čistega srca kaker on . . . In naredil je neko božično noč jaslice v prosti naravi in je gledal Zveličarja — v jasli položeno in v plenice zavito božje Dete, na katero je opozoril svoje ter jim zaklical: „Blager ubogim v duhu, ker njihovo je nebeško kraljestvo“ . . . Ukrotil je divjega volka, ki je bil v nadlego ljudem ter ga je spravil s prebivavci okolice rekoč: „Blager mirnim, ker bodo otroci Božji imenovani“ . . . Dal je svoj plašč ubogemu, ker je bil prepričan, da je resnična beseda Gospodova: „Blager usmiljenim, ker bodo usmiljenje dosegli.“ Hodil je pogosto na goro Alvernijo in tudi tu je iskal in našel Odrešenika v krvavečem blesku Kristusovih ran. Prevzet od plamenov serafinske ljubezni, obdarovan z ranami Križanega na rokah, nogah in prsih — je prišel z gore in vsi so vedeli, da je našel Zveličarja, vsi so ga razumeli, ko jim je zaklical: „Blager njim, ki so čistega srca, ker bodo Boga gledali.“ Niso se več čudili, da so mu sonce, luna in zvezde bratje in sestre; nič več niso strmeli, če je vrabca imenoval svojega brata in lastovice naziral svoje sestrice; naravno se jim je zdelo, da so bili vetrovi in valovi pokorni njegovemu povelju, da so živalice utihnile in radovedno poslušale, kedar je Frančišek govoril ali jim ukazal molčati; zakaj našel je Boga in je lahko zaklical z apostolom: „Živim, toda ne jaz, ampak Kristus živi v meni“ (Gal. 2, 20).

Predragi! S takim življenjem in mišljenjem je skušal Frančišek s čudovito stanovitostjo in odkritosrčnostjo pokazati duševno propadlemu svetu prvotno podobo krščanske popolnosti. Zato je ustanovil svoja dva redova, prvega za moške, drugega za ženske, da bi njegovi izvoljeni, kaker on, po potu uboštva, čistosti in vedne pokorščine toliko hitreje dosegli cilj, po katerem so hrepeneli: najtesneje se združiti s Kristusom. Ker pa ni bilo vsem možno stopiti v enega izmed teh dveh redov, zato je ustanovil svetnik še tretji red za svetne ljudi, ki sprejema ljudi vsakega stanu, obojnega spola in vsake starosti, pa ne raztrga družinskih in domačih vezi.

Delo božje je bilo to! Kako čudovit prizor je gledal svet! Vladarji in knezi, učeni in neučeni, pesniki in umetniki, bogati in ubogi, rokodelci in delavci, kraljice in služkinje — vse je hitelo v ta red, v to viteško zvezo Gospoda Jezusa. Kljub vsem viharjem zgodovine, kljub vsem nevarnostim stoletji je vzdržal tretji red, ki šteje danes okoli tri milijone članov in se dviga kaker mogočna trdnjava svetih vzorov sredi socijalnih zmešnjav današnjih dni. Tako stoji tretji red tudi pred nami kot varih naše vere, našega upanja, naše ljubezni.

1. Brezboštvo je znamenje današnjega časa. Ali ni na vseh concih in krajih vsplamtel boj zoper Kristusa? V časopisju, na ljudskih shodih, v šoli, v posvečenem krogu družine? Kristusovo božanstvo se taji in njegova Cerkev se preganja. Kje najdemo katerokoli cerkveno ustanovo in naredbo, ki je ne bi sovražniki vere zaničevali in poniževali? Kedaj je prenehal brezbožni svet papeštvo in Cerkev sramotiti, katoliško duhovništvo obsipati s celimi kupi laži in obrekovanja? Kedaj se je Kristusu in veri nasprotno časopisje utrudilo zasmehovati molitev in prejemanje sv. zakramentov, natančno izvrševanje božjih in cerkvenih zapovedi, kedaj je prenehalo prepojevati duše svojih bravcev sè strupom verske brezbriznosti in mlačnosti, z duhom nepokorščine in upora do cerkvene oblasti? Kateri verski resnici so prizanesli, da je ne bi javno tajili in zasramovali? Javno se vodi boj zoper nerazdružljivost zakona in se oznanuje prosta ljubezen; javno se zahteva odprava verouka iz šol, ločitev Cerkve od države. Vsled takojmenovane proste vede se čutijo že šolarji poklicane nastopati zoper Boga in razodete verske resnice in širiti brezverstvo. V takem položaju se nahajajo dandenes naši verski nazori.

Predragi v Gospodu! Ali nismo dolžni zahvaliti ljubega Boga, da nam je dal v tretjem redu sv. Frančiška ustanovo, ki goji tolikokrat zapostavljeno in prezirano vero in ki zahteva od svojih udov, da v sebi in v drugih širijo in vtrjujejo versko misel?! Tretji red nalaga svojim udom dolžnost, naj molijo, naj večkrat prejemajo sv. zakramente, naj so po možnosti vsaki dan pri sv. maši, naj vestno izpolnujejo božje in cerkvene zapovedi. Ali se s tem ne dviga verska zavest in versko življenje? Ali se s tem ne posvečuje Bogu vsaki dan, vsaka ura, vsaki trenutek, da celo življenje vsakega posameznega tretjerednika? Tretji red pa goji versko življenje tudi v družini, ker nalaga svojim udom dolžnost, naj dajejo domačim dober zgled, naj pospešujejo pobožnost, naj zakonski skrbе za čistost in svetost zakona. Še

več! Tretji red brani in utrjuje sv. vero, ker po svojem vodilu odvrča nevarnosti, ki veri prete. V II. poglavju beremo namreč: „Knjig in časopisov, ki bi mogli škoditi čednosti, naj ne puste prinašati v svojo hišo in naj jih prepovedo svojim podložnim.“

Tako je Tretji red v resnici mogočna trdnjava verskih načel v sedanjem versko mlačnem času.

2. Tretji red nam varuje tudi krščansko upanje.

Kot kristijani, kot katoličani nosimo v svojih srcih hrepenenje po večnosti; kot kristijani, kot katoličani vemo, da nimamo na zemlji stanovitnega bivališča, ampak da moramo iskati večno domovino; kot kristijani, kot katoličani smo se že pri sv. krstu odpovedali hudobnemu duhu, njegovemu napuhu in delom teme in vemo, da ne smemo svojega srca navezovati na minljive zaklade sveta, ker pričakujemo boljših večnih dobrot. Kot kristijani, kot katoličani vemo, da podoba tega sveta prejde; vemo, da bomo prejeli onkraj groba plačilo za vse trpljenje, ki je bomo iz ljubezni do Boga prenašali in za vsako bridkost, ki jo bomo iz ljubezni do Boga pretrpeli. Ker preveva našo dušo čudovito upanje posmrtnega življenja in ker razliva to upanje v nji žarke, lepe kaker jutranja zarja, v temne dneve našega bivanja na zemlji, nosimo vdano preganjanje in sramotenje. Toda sedanji svet, ki ne pozna ne Boga, ne duše, ne večnosti, ampak hrepeni samo po vživanju, nam hoče tudi to krščansko naziranje spodkopati; streti in razbiti hoče naše upanje.

Človeka so ponižali do stroja in cestni prah in dim premoga ni zabilisal v njem samo podobe božje, ampak mu je potemnil tudi oko, da je oslepil, da ne more dvigati svojega pogleda kvišku. Človeku so vzeli vse, kar ima večno vrednost; na mesto večne blaženosti so postavili zemeljske dobrote in njih neomejeno in nevrejeno vživanje. Na vse mogoče načine se to vživanje oznanjuje. Umetnost naravnost tekmuje, hoteč nam dokazati, da zemlja ni dolina solz, ampak vrt naslade, raj slasti in na najrazličniše načine vabi stari klic kače: „Zakaj vama je Bog zapovedal, da bi ne jedla od vsega drevja v raju? Le jejta! Vajine oči se bodo odprle in bosta kaker bogova, in spoznala, dobro in hudo“ (1. Mojz. 3, 1 nsl.). Kedo naj se temu mamilu ustavlja? Res je sicer, da zeva prepad socialne družabne bede; strašna pošast ubožstva odpira svoje črno žrelo in obup se bo konečno polastil svojih žrtev; prej, pa hočejo ljudje vživati, hočejo se vrteti v vrtincu življenja, hočejo prebresti pene vseh takoimenovanih dobrot zemlje; prej pa hoče svet nad motno vodo življenja zaplesati blaženi, četudi kratko trajajoči ples kačjega pastirja, da izgine potem v nič. Tako prevpije glas nespametnega, razuzdanega vživanja klic lakote, ječanje ubožstva, stokanje bede, zdihovanje hiranja in škripanje obupa; in kjerkoli in kedarkoli se oglasi tožba socialne nadloge, jo preglasi hvalna pesem strasti: „Napolnujmo se z dragim vinom in mazili. Venčajmo se s cveticami, dokler ne zvenejo, in naj nam ne odide časov cvet“ (Modr. 2, 7, 8.).

Predragi v Gospodu! Ali ne bi bilo potrebno, da bi v takem času nastopil pridigar in oznanjeval ljudem pokoro? Gotovo! Toda nastopilo jih je

že mnogo. Eden je govoril z močjo Elije in so ga zasmehovali, drugi je prišel kot Janez Krstnik in je vžgal sè svojo gorečo besedo sveto navdušenje mej množico, toda zato je glavo izgubil; kraljeva hči je še vedno plesala in Herodijana se ni poboljšala. Nastopil je sv. Frančišek, ki je tudi nosil raševino na svojem telesu in prepasal ledja s trdim pasom in se strogo pokoril in je molil ter se postil kot Elija in Janez. Tudi on je oznanjeval pokoro, zatajevanje in premagovanje . . . njegovo čelo ni nikedar temno, iz njegovih oči ne odseva groza božje kazni, vedni smehljay odkritosrčnega veselja, Bogu dopadljive radosti se igra na njegovih ustih, koder hodi prepevajo ptičice, cvetlice dvigajo svoje glavice, ko hiti njegova noga čez preproge zelenih s cvetjem posutih trat; okoli njega je, naj še tako strogo pridiga, razlito lepo jutro maja, obseva ga lesk večne pomladi.

Zakaj je Frančišek vedno oznanjeval — četudi je pozival ljudi k pokori in zatajevanju — veselje in radost? Pridigal je ljudem o pokori, a ob enem jih je učil uživati lepoto zemlje, ko jim je klical z apostolom Pavlom: „Veselitate se, zopet vam rečem, veselitate se, toda veselitate se v Gospodu!“ (Fil. 4, 4). Tako je bilo celo njegovo življenje pesem veselja in radosti, ne radosti, ki izvira trenutno iz grešnega uživanja, ampak visoka pesem najčistejše zemeljske blaženosti. Prav zato so se izlili njegovi zadnji zdihi v tisto prelepo „sončno pesem“, ki nas še dandenes napolnuje z občudovanjem.

Takega spokornega pridigarja bi potreboval današnji, krščanskega upanja oropani svet, ki bi ga rad poslušal in ga v resnici tudi rad poslušal. To nam dokazujejo milijoni, ki so stopili v tretji red asiškega ubožca. Ti radi spolnujejo Vodilo, ki jim prepoveduje razkošje v obleki in terja, naj bodo zmerni v jedi in pijači naj opravljajo dela pokore, zatajevanja in premagovanja. Tretjerednik sme dobrote in veselje zemlje po pameti in vesti uživati, pa pri tem ne sme pozabiti na večne dobrote in neminljivo srečo, ki si jo mora še le zaslužiti. Na ta način ohranjuje tretji red misel na večnost in prav zaradi tega je potreben današnjemu času, ki ga je svet oropal osrečujočega krščanskega upanja.

3. Toda kaj je v današnjih dneh bolj zamrlo v srcih ljudi kot krščanska ljubezen do bližnjega? Ali naj se temu čudimo? Kedor ne veruje v Boga, ga tudi ljubiti ne more in kjer je izginila ljubezen do Boga, mora dosledno izginiti tudi ljubezen do bližnjega. Prav v tem se kaže, kam pride svet brez Kristusa, ki je prišel na svet, da bi nam dal novo zapoved ljubezni, ki zahteva od ljudi požrtvovalnost in samozatajevanje. Zato pa gledamo dandenes žalostne nasledke ugašene ljubezni, ki nas napolnujejo sè skrbjo pred prihodnostjo: hlepenje po nenasitljivem uživanju, samoljubje, ki misli le na se in hoče obogateti na škodo drugih, napuh, ki uničuje, zatira in prezira manj premožne in uboge. Gledamo pa tudi nezadovoljnost, nevoščljivost, da srd ubogih nad premožnimi, delavcev nad delodajalci, nižjih nad višjimi. Ker je postal svet neveren, se narodi zemlje, od Boga oddaljeni, samim sebi prepuščeni, vedno bolj bližajo prepadu, ki mora ves red na zemlji streti.

Ta svet brez ljubezni pa more prenoviti le duh sv. Frančiška, ki je duh Kristusov. Od ubogega Detéta v jaslih je zajemal svetnik ljubezen do ubogih

in to ljubezen zahteva tudi od svojih sinov in hčera. Kjerkoli srečajo v življenju uboštvo, pomanjkanje, bedo, so dolžni s krščansko ljubeznijo priskočiti po svojih močeh na pomoč, bodisi z miloščino ali pa z duhovnimi dobrimi deli usmiljenja. Kot angelj tolažbe stopa njihova krščanska ljubezen v kočje siromakov, k bolniškim posteljam, deleč tam telesno miloščino, tukaj miloščino tolažbe in spodbude; kot angelj spremlja njihova krščanska ljubezen sobrata in sestre v grob in pošilja za njimi miloščino molitve tja v večnost, spominjajoč se besed velikega apostola narodov: „Vi vsi ste otroci Božji po veri, katera je v Kristusu Jezusu. Zakaj katerikoli ste v Kristusu krščeni, ste Kristusa oblekli. Tukaj ni suženj, ne prost; ni možak, ne žena. Zakaj vi vsi ste eno v Kristusu“ (Gal. 3, 26. 27. 28). To je temelj, na katerem je zgradil sv. Frančišek krščansko ljubezen, ki jo zapoveduje tudi vsem udom tretjega reda in jim kliče sè sv. Pavlom: „In katerikoli se po tem vodilo ravnajo, mir in milost nad njimi, in nad Izraelom božjim“ (Gal. 6, 16.). Pokoren tem besedam in zaupajoč v to obljubo dela tretji red po svojih udih na to, da bi se razprti pomirili, oni, ki žive v sovraštvu, spravili, da bi se ločena srca v ljubezni zopet našla. Tako varuje in brani tretji red zapoved ljubezni v sredi na uboštvu bogatega, a na ljubezni ubogega sveta. Tretji red ni red boja, ker je poklican, da vtrjuje mir med različnimi stanovi in ne, da bi jih razdvajal.

Ker pa varuje tretji red, kakor smo slišali, krščansko vero, upanje in ljubezen, brani tudi toliko zlorabljeno prostost, enakost in bratovstvo. Tretji red namreč uči v duhu svojega sv. ustanovitelja pravo prostost, prostost otrok božjih, ki obstoji v tem, da oprosti svoje ude grešnega vživanja in nerednega nagnenja do sveta, svoje ude vodi k pravi enakosti, ki sloni na temelju pravičnosti in medsebojne ljubezni ter uči pravo bratovstvo s tem, da krščansko ljubezen goji in širi.

To je tretji red, to je pot, ki po njem potujejo proti nebu udje tretjega reda, ta velika, milijonska, za vse dobro in plemenito vneta družba. H koncu samo eno vprašanje še. Ali se mogoče izplača, pridružiti se tem milijonom?

Bog daj, da si ne bi nikedar morali zaklicati, mučeni od prepoznege kesanja, besede, ki jih beremo v knjigi Modrosti (5, 7): „Utrudili smo se na potu hudobije in pogubljenja, in smo hodili po težavnih potih, — za pot Gospodovo nismo vedeli“.

Vam tretjerednikom je znana pot Gospodova, kaže vam jo sv. vodilo . . .

A. R.

V. Sv. Frančišek, prenovitelj človeške družbe.

Na praznik sv. Frančiška asiškega moli sv. Cerkev v hvalnicah: „Sv. Frančišek ni hotel samo sebi živeti, temveč tudi drugim koristiti“ — non soli sibi vivere, sed aliis proficere —. Kedor pozna življenje in delovanje asiškega svetnika, bo z veseljem pritrdil, da je ostal sv. Frančišek do smrti zvest svojemu geslu: „Non soli sibi vivere, sed aliis proficere — ne samo sebi živeti, temveč tudi drugim koristiti.“ Izveličati sebe in vse ljudi je bila vedno njegova najprisrčnija želja.

Da bi izveličal sebe, je storil vse, kar je le mogoče človeku storiti v prid svoje duše. A njegovo srce je ljubilo Boga tako nesebično, tako vzvišeno čisto, da se ni moglo zadovoljiti samo s tem. Vsi ljudje naj bi se zveličali; zato naj bi vsi ljudje Boga ljubili in mu vsi zvesto služili. — A ljudje so bili mrzli, mlačni, brez ljubezni do Boga, brez čednosti, vdani najgršim strastem, v službi greha in sveta. Sv. Frančišek je videl vse to. In vse to ga je brezmejno bolelo. Kako naj miruje njegovo srce, ki ga je tako močno ranila ljubezen božja, ko vidi na svetu malo čednosti pa veliko greha? Tako ne more tako ne sme ostati. Nekaj se mora ukreniti. Sv. Frančišek se odloči za junaški korak. Z besedo in zgledom hoče oznanjevati Kristusa Križanega.

Predragi v Gospodu! Vem, da bi radi poznali način, kako je svetnik izpeljal svoj modri, naravnost vzorni načrt. Sv. Cerkev pravi: „*praevis orationum studiis, quid faciat instructus.*“ (1. ant. v hvalnicah.) Po mnogih gorečih molitvah je bil podučen, kaj naj stori. Da! Le z božjo pomočjo je mogel sv. Frančišek, ki se je prostovoljno oropal vseh svetnih pripomočkov, dovršiti to težavno in ogromno delo!

Da bomo mogli pravično oceniti delovanje sv. Frančiška, si moramo najprvo ogledati stanje sv. Cerkve in ljudi v Frančiškovem času.

Sv. Cerkev stoji in pade s papeštvom. Papeštvu se je pa v srednjem veku v mnogih ozirih slabo godilo. Bilo je tako osovraženo, kaker nikedar poprej. Sovražniki bi ga uničili, če ne bi bilo postavljeno na „skalo“, ali bolje rečeno, če ne bi bilo samo tista „Skala“, o kateri je rekel Jezus Kristus: „in peklerska vrata je ne bodo premagala.“ (Mat. 16, 18.) — Razkol je sledil razkolu. Vstajali so razni krivi papeži, ki so se borili proti pravemu nasledniku sv. Petra. Rim je ječal pod silnim vplivom političnih strank, ki so omejevale njegovo prostost. Cesarji in knezi so skušali streti svetno oblast papežev. Katoliški narodi so se vmešavali v čisto notranje cerkvene zadeve in očitno ali pa skrivaj nastopali za papeža ali proti njemu. Vse to je oropalo papeštvu ves zunanji vpliv in ugled. Krščanski narodi niso imeli do sv. rimske stolice ne zaupanja, ne ljubezni, ne spoštovanja. Rim je bil brez moči do svojih krščanskih narodov. To nam najlepše dokazujejo trdovratni velikanski boji, ki so jih imeli papeži z nemškimi cesarji (Henrik IV.,

Friderik I. in II.) in angleškimi kralji (Viljem II., Henrik II.). Ako bi se bilo krščansko ljudstvo le malo zavedalo, kaj je sv. rimska stolica, bi bili ti boji nemogoči.

A še veliko bolj žalostni in usodepolni, kakor ti zunanji boji, so bili za sv. Cerkev notranji boji, nevarne krize, ki jih je morala preboleti sv. Cerkev in ž njo njeni narodi. V naročju sv. Cerkve same so vstale in se na svetlo prikazale razne krivoverske stranke (Valdenci, Albingenci in drugi). Ti krivoverci so kratili papežu in Cerkvi njene postavne pravice, sejali so ljuljko laži med oni del krščanskega ljudstva, ki je ostalo še verno. Z besedo in zgledom so kvarili krščanske resnice in čednosti ter so zastrupljali versko prepričanje in krščansko življenje.

Škofje tistih časov sō bili pač mogočni knezi, hrabri vojščaki, slavni vojskovodje, nikaker pa ne dušni pastirji izročeni jim škofljanov. Duhovništvo je bilo zelo zanemarjeno, razuzdano, nevedno in posvetno. Simonija, to je, kupovanje raznih cerkvenih služb n. pr. župnij, škofij, opatij, za denar ali blago se je silno razpasla. Kedor je več dal, ta je dobil boljše mesto. Zato se ni čuditi, da so dobili vse važniše cerkvene službe navadno le bogati, mehkužni ljudje, ki so zanemarjali dušno pastirstvo; duhovska služba jim je bila le vir dobrih dohodkov.

Tudi redovništvo ni bilo dosti boljše. Po samostanih se je šopiril pohlep po bogastvu in časteh; to je pa rodilo ljubezen do zložnega, brezskrbnega, lahkoživega in pogosto tudi nenravnega življenja.

Sv. Cerkev in krščanski narodi so se nahajali v skrajno žalostnem položaju.

Lateran se je nagibal k padcu!

Pomoč je bila nujno potrebna. Kedo naj reši sv. Cerkev iz nevarnosti, ki so ji pretile? Kedo naj otme krščanske narode gotove pogube? Ta vprašanja so si stavili vsi dobro misleči kristjani, pred vsemi slavni papež Inocencij III. A nihče ni vedel pravega odgovora, nihče ni znal prave poti iz zadrege.

Bog sam je vmes posegel, kakor vselej, kedar pride človek v svoji domišljavosti do mesta, kjer mu zastane noga in ne ve kako in kam. Za to važno poslanstvo je Bog izvolil sv. Frančiška. Sv. Frančišek „divinitus instructus praevis orationum studiis“ — razsvetljen po svojih gorečih molitvah, je kmalu spoznal vzrok žalostnih razmer, v katere je tedanji svet zašel.

Z bistrim očesom je na mah zasledil, da se je svet odtujil sv. evangeliju. Krščanski narodi s cesarji in kralji ter duhovnimi voditelji vred niso več dovolj upoštevali sv. rimske stolice. S tem so si sami podvezali žilo življenja, iztrgali si srce. Ni čuda, da je zavladal med kristjani duh posvetnosti, ki je zamoril skorej do malega ves čut ljubezni, pravice, in resnobe.

Le ena rešitev je mogoča: Nazaj k Jezusu Kristusu in njegovemu nauku, nazaj k sv. evangeliju, in po njem h krščanskemu življenju. A kako naj prisili svet k temu?

Najprvo je moral vzbuditi v krščanskih narodih spoštovanje in ljubezen do sv. Cerkve.

Frančišek je v ta namen prehodil Italijo, Špansko, deloma tudi Francosko, Azijo in Egipt. Povsod je oznanjeval pokorščino in ljubezen, ki jo je Jezus Kristus zapovedal vsem kristjanom do sv. Cerkve, rekoč: „Kedor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, ki me je poslal“ (Luk. 10, 16.). „Kedor pa cerkve ne sluša, naj ti bo ko nevernik in očitni grešnik“ (Mat. 18, 17.).

Nadalje je odkril svetu še drugo smrtno rano — pretirano skrb za časne potrebe, pohlep po zakladih sveta, vsled katerega so narodi pozabili na prvo in najvažnijo dolžnost, — skrbeti za zveličanje duše. Ta dolžnost skrbi za časne potrebe ne izključuje, temveč jo le modro urejuje. Zato je naglašal v svojih pridigah važno resnico: „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi? Ali kaj naj da človek v zameno za svojo dušo?“ (Mat. 16, 26.)

Po uživanju hrepenečega človeka je na novo podučil, kako si more zagotoviti na zemlji, ki je dolina solz in pregnanstva, mirno in zadovoljno življenje in srečno smrt, po smrti pa srečno večnost. Zato je opozarjal strmeči svet na pomenljive besede Gospodove: „Ako hoče kedo za menoj priti, naj zataji samega sebe, naj nosi svoj križ in hodi za menoj.“ (Mat. 16, 24.)

Najbolj pa je povdarjal važnost ljubezni do Boga in do bližnjega. V navdušenih besedah je kazal ljudem vzvišenost, lepoto in korist, ki jo prinaša krščanska ljubezen vsakemu človeku v verskem, zasebnem in javnem življenju. „Na tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako se ljubite med seboj“ (Jan. 13, 35.). Ker pa greh čednosti nasprotuje, je v pretresljivih besedah šibal hudobijo in svaril pred grehom kot največjim zlom.

Sv. Frančišek pa ni pridigal le z besedo. Svoje nauke je vsestransko podpiral s svojim zgledom.

Do pičice je bil pokoren sv. Cerkvi in njenemu vidnemu poglavarju papežu.

Odpovedal se je vsemu, kar bi ga utegnilo ovirati v boju za venec večne zmage; živel je spokorno in v vednem zatajevanju.

Boga je ljubil nad vse in v Bogu vse ljudi brez razločka, in tudi vse stvari, ki so mu neprenehoma oznanjevale božjo ljubezen in ga vabile k češčenju Stvarnika.

Vse to je sv. Frančišek strogo in dosledno zahteval tudi od svojih duhovnih sinov in hčera prvega in družega reda.

Svet je strmeč opazoval ta nenavadni pojav. Tu so se mu ljudje posmehovali, tam ga zopet občudovali. Tako so ravnali tudi z njegovimi tovariši. A ko so videli, kako ti „čudaki v raševini“ srečno in zadovoljno žive, kako se vesele prostosti, kako požrtvovavno delajo za srečo bližnjega in čast božjo, kako povsod širijo blagoslov . . . tedaj je svet tudi sam zahrepenel po sreči in miru tega nenavadnega življenja. Način tega življenja je sv. Frančišek na kratko začrtal za ljudi živeče mej svetom v sv. vodilu tretjega reda.

Zgodilo se je, česar nihče ni pričakoval. Ošabni, mehkužni, razuzdani, po bogastvu hrepeneči, v posvetnost zaljubljeni, v sovraštvu razcepljeni, se-

bični ljudje so se z veseljem oklenili nauka Križanega in so vzljubili njegove vzvišene čednosti.

Tretji red se je čudovito hitro širil po Evropi in drugih delih tedaj znanega sveta.

Kaker je nekdanj pisal Plinij o kristjanih, tako je pisal v tem času Peter de Vineis o tretjem redu: „Manjši bratje so se nam uprli. Očitno so grajali naše življenje in nazore; prikrajšali nam naše pravice in so nas skorej popolnoma uničili. Da bi našo moč še bolj oslabili in nam odtujili vse ljudi, so ustanovili dve novi bratovščini, v kateri sprejemajo ljudi obojnega spola. Vse hiti tja, komaj najdeš še koga, ki ne bi bil ud te bratovščine!“ (I. epist. 37.)¹⁾

Nepregledna armada tretjerednikov je zanesla med krščanske narode zopet duha resnobe in verske gorečnosti, spoštovanja do čednosti in sv. rimske stolice, ljubezni do Boga in do bližnjega; narode pa, ki so ji sledili, je dvignila k novemu življenju po veri v Kristusa, Boga — človeka. Ljudje so se začeli zopet zavedati svojega vzvišenega namena; spoznali so namen življenja in so zato zopet z veseljem vršili dolžnosti, ki jih imajo do Boga, do sebe in do bližnjega.

Sveti evangelij je vnovič obhajal zmagoslavlje in preobrazil svet tako, da primerjajo zgodovinarji čase sv. Frančiška s prvimi časi krščanstva. Evropa se je vzbudila k novemu življenju. V srcih evropskih narodov pa je začel zopet vladati Jezus Kristus — kralj in središče vseh src.

In ravno v tej zmagi sv. evangelija nad krščanskimi narodi obstoji veliki versko-socijalni pomen, ki ga je imel, kar priznava vsa cerkvena zgodovina, III. red za prenovljenje tako razdvojene in versko mlačne človeške družbe.

Tretji red je postal kvas, ki je prekvasil z nauki sv. evangelija človeško družbo k novemu verskemu življenju.

Tretji red ima pa tudi v dobi „prosvitljenega“ dvajsetega veka isti, če ne še večji pomen. Ni prav, da mu odrekajo to lastnost in zmožnost celo nekateri taki, ki bi ga morali sè vso vnemo in gorečnostjo širiti. Govorijo pač tako, ker tretjega reda ne poznajo; neznana jim je njegova zgodovina, ali jo pa presoajajo pristransko in krivično. Vsem tem bi svetoval, naj pazljivo prebero, kar je zapisal Leon XIII. o pomenu tretjega reda v konstituciji „Misericors Dei Filius“ 30. maja 1883. V tem pismu piše Leon XIII.: „Ustanove sv. Frančiška hočejo edino to, da bi ljudje izpolnjevali nauke in zapovedi Jezusa Kristusa. To in nič drugega je imel v mislih sv. Frančišek, ko je ustanovil tri redove: bili naj bi kaker šola, v kateri se člani bolj marljivo vodijo v krščanskem življenju . . . Tretji red je ustvarjen za ljudstvo; in kako tretji red pospešuje pravo, pošteno, pobožno življenje, to kaže zgodovina preteklih časov . . .“

Nekaterim drugim se zdi, da tretji red ne deluje socijalno. Ti se zelo, zelo motijo: Ravno tretjeredniki so delali in še delajo na socijalnem polju

¹⁾ O tem pismu je nekedo pred nekaj časom izrazil pomisleke, pa se sedaj ne spominimo ravno, kje smo jih brali; najberže v Ordensdirektor pred par leti. (Uredn.)

zelo marljivo. Sv. Ludovik, sv. Elizabeta, sv. Ferdinand, bl. Rajmund Lul, bl. Janez Vianej in mnogi drugi so zgovorne priče za to. Izdatno podpira tretji red bolnike, uboge misijone in dela po svojih udih v raznih dobrodelnih napravah. Tretjeredniki so povsod pri delu . . .

In „politično ne deluje“, se sliši semintja. Res je, neposredno ne, pač pa posredno. Oglej si borbe raznih političnih strank, njihove zmage in poraze, in prepričal se boš, da mora vsaka krščanska organizacija, tudi politična, sloneti na neomahljivem, trdnem verskem prepričanju, ako hoče doseči cilj svojega programa. To neomahljivo trdno versko prepričanje in mišljenje pa ravno tretji red pred vsemi drugimi goji in je utrjuje. Torej vrši tudi tu svojo nalogo. Če bi tretjeredniki samo molili, bi že s tem več storili, kaker mnogi vpijoči politiki.

Predragi v Gospodu! Posvetiti sebe in zanesti oživljajočega duha sv. evangelija med človeško družbo, to je bil namen treh redov, ki jih je ustanovil sv. Francišek. Isti namen imajo še tudi dandenes.

Na čem boleha današnja človeška družba?

Povsod prevladuje hrepenenje po bogastvu, po vživanju; veselica se vrsti za veselico, ničemrnost se šopiri, oderušstvo se je na globoko in široko razpaslo, pravičnosti ni, krivica prevladuje, ljubezen je zelo redka, poštenosti ni.

Kedaj je bilo na svetu tako malo verskega prepričanja in krščanske odločnosti? Kedaj več verske omahljivosti in mlačnosti? Kedaj manj resnične prostosti, kedaj več pravega suženjstva?

Predragi kristjani! Krščanski narodi ječe v okovih modernega paganstva! Če se hočete rešiti verig, v katere vas je okoval greh, morate vzeti na se jarem in breme nauka Križanega. Dosedaj je svet iskal srečo po geslu: „Proč od Boga, proč od Cerkve in njenih nauk!“ Pa v tem je ni našel, zmotil se je. Kaker izgubljeni so zapustili očetovo hišo, ker so se naveličali milega očetovega jarma, osrečujoče odvisnosti, ljubeznivega nadzorstva, ker je hotel le uživati.

Vi spoznate to usodepolno zmoto. Zato se vrnite nazaj k Bogu, k Cerkvi in njenemu nauku. V svetem vodilu tretjega reda vam je začrtana pot nazaj k Bogu, nazaj k izgubljeni sreči. Strnite se v vrstah tretjega reda, izpolnite zvesto njegovo sv. vodilo. To vam daje zanesljive, od sv. Cerkve potrjene smernice za pravo, pobožno in krščansko življenje. V tretjem redu bote našli zdravilo zoper vse bolezni, na katerih boleha in krvavi moderni svet. Amen.

Sv. Francišek in socialno vprašanje.

ocialno vprašanje, sicer tako staro kaker svet, je dandanes eno najbolj važnih vprašanj, ki čakajo rešitve. Zlo je bilo od greha dalje vedno na svetu. Strašno socialno zlo je bilo staro suženjstvo. V navadi je bilo skorej pri vseh narodih in v vseh starih državah. V teh se je kopičilo na eni strani velikansko bogastvo združeno sè vsem razkošjem na drugi strani pa tolika beda, da si je težko večjo misliti. Nasledki prvega zla so bili upori sužnjevi (v letih 135, 103, 73 pred Kr.), posledice družega pa prvi veliki štrajk plebejcev (ok. leta 500 pr. Kr.). Pa tudi v poznejši dobi je gledala Evropa velike socialne boje. Znani krvavi upori kmetov na Slovenskem niso družega, kaker odmev nerešenega agrarnega vprašanja. Redno se pa poraja najhujše socialno zlo po vsaki vojni. Redno opazimo po vojski na eni strani kopičenje neizmerne bogastva, na drugi strani pa uboštvo in pomanjkanje, ki nastane vsled hude draginje.

Isto moremo opaziti dandanes. Tudi v naših dneh je socialno zlo silno veliko, kaker čutimo vsi brez izjeme. Vsakedo pa, ki je še količkaj sočutnega srca, se zaveda, da je dolžan sodelovati pri rešitvi tega vprašanja. O tem smo vsi edini. Nismo pa edini o tem, kako bi se dalo to vprašanje najgljje in najboljše rešiti. Kaker se ljudje ločijo po svetovnem naziranju, tako se ločijo tudi po mišljenju o načinu, kako rešiti to vprašanje. Ker je katoliška vera predvsem vera ljubezni, ljubezni do Boga in do bližnjega, zato je naravno, da se je tudi Seraf ljubezni, sv. Francišek, lotil tega vprašanja. Zgodovina je tudi v tem najboljša učiteljica življenja. Podobne povojne razmere so vladale za časa sv. Franciška, kaker vladajo dandanes, prepad mej bogatimi in ubogimi je zija v Franciškovem času, kaker zija dandanes, samo da je morebiti dandanes še širji in globokejši.

Zelo zanimivo je, kako je reševal socialno vprašanje sv. Francišek in na njegovem zgledu boste tudi spoznali, na kak način ste tudi vi, dragi tretjeredniki in tretjerednice, poklicani, da kot duhovni otroci tega izredno socialnega svetnika sodelujete pri rešitvi velevažnega socialnega vprašanja.

Kakor rečeno so bile socialne razmere za časa sv. Franciška podobne razmeram naših časov. Kaker je dandanes svetovna vojska sè vsemi svojimi žalostnimi nasledki draginjo, lakoto in boleznijo postoterila socialno zlo in nekako naravnim potom morala zbuditi odpor nižjih proti višjim, ki nosijo odgovornost, tako so tudi za časa sv. Franciška vedne vojne, ki so jih vodila posamezna mesta mej seboj za prvenstvo ter vojske mej gvelfi in gibellini morale pri krvavečih podložnih vzbuditi odpor in sovraštvo do poveljujočih in spodkopati njihovo oblast in veljavo. Križarske vojske so podnetile trgoveškega duha in bile vzrok svetovne trgovine, bile so pa tako tudi povod, da se je nakopičevalo na eni strani brezmejno bogastvo, na drugi so pa vsi drugi sloji čez mero obubožali. Isto opazujemo dandanes. Morebiti trgovina še nikoli ni tako cvetela kaker zdaj in vender je prepad mej

bogatini in ubogimi dan za dnevom globokejši. Zatirano in volji bogatinov prepuščeno ljudstvo je zgubilo slehrno spoštovanje do oblastnikov in do vlad, na drugi strani pa vstaja nepremostljiv prepad mej uboštvom in bogastvom. Iz tega se je rodil odpor nižjih proti višjim, zato tudi opažamo povsod po svetu le štrajke, krize in upore.

Isto žalostno sliko torej nudi opazovavcu današnja doba, kaker za časa sv. Frančiška. Ista bolezen pa potrebuje tudi isto zdravilo. In če je kedaj kedo poznal in znal tudi prav uporabiti to zdravilo, je je znal najbolje sv. Frančišek, ki je začel sicer z gospodarsko stranjo socialnega vprašanja, vendar je kljub temu svetnik vedel, da je treba človeštvu pred vsem notranjega prenovljenja. Začel je z gospodarsko rešitvijo socialnega vprašanja, dobro vedoč, da bi drugače tudi glede notranje reforme pridigal le gluhim ušesom. Človek na tej zemlji, v tem umrljivem telesu navadno vedno pred vsem misli bolj za telesne, kaker na duševne potrebe. Tu je vzrok, zakaj dandanes vse dirja za komunisti, ker se ravno od njih nadejajo ljudje še najbolj korenite socialne reforme v materijelnem oziru.

Z oznanjevanjem pravičnosti in ljubezni je dal sv. Frančišek najprej povod k gospodarski rešitvi socialnega vprašanja. Na njegovo besedo so spremenili svojo ustavo leta 1210 meščani asiški, katerim so pozneje sledila tudi druga mesta. V pogodbi, ki je še dandanes ohranjena, je določeno mej drugim, da ne smejo ne aristokrati ne plebejci (po naše bi rekli: ne kapitalisti, ne proletarci) brez medsebojnega sporazuma delati nobenih zvez ne s papežem, ne s cesarjem, niti s kom drugim (po naše bi rekli: odpravljena naj bo tajna diplomacija). Vsi, ki so vsled dolgov zašli v tlačanstvo, so bili proti mali odškodnini oproščeni i. t. d. Kaj je ta pogodba za srečne Asižane pomenila, more prav razumeti le tisti, ki pozna neznosno stanje tedanjih italijanskih mest in neprestanih medsebojnih bojev. Podoben miren sporazum je po Frančiškovem prizadevanju nastal tudi v Aredzu, Sijeni in drugod.

Toda sv. Frančišek je dobro vedel, da vse te pogodbe, naj si nosijo še toliko podpisov, ne bodo imele trajne veljave, če se tudi ljudje primerno spremenjenim razmeram ne spremenijo. Kaker dandanes vse neštevilne postave in naredbe proti draginji in obilni nasveti, kako naj se izenači premoženje in neprestano poviševanje plač socialnega zla bistveno ne morejo vničiti, ampak je le poslabšajo, ravno tako je bilo tudi za časa sv. Frančiška. Zato je Frančišek segel zlu do korenine. Vzdignil je klic po preprostosti, nauk, ki je sicer silno star, pa vendar vedno nov. Pokazati je hotel svetu, da je človek tem srečniši, čim manj potreb ima. Ker je pa vedel, da beseda sama malo izda, zato je to preprostost sam na sebi udejstvil v najpopolniji meri. Vpričo škofa in množice ljudstva je izročil vso svojo obleko lastnemu očetu nazaj rekoč: Zdaj lahko v resnici rečem: Oče naš, kateri si v nebesih — ter se je za vedno zaročil z ljubljeno svojo nevesto — sv. uboštvom. Od tedaj naprej je sv. Frančišek malo zahteval od sveta, zadovoljil se je z najpotrebnišo preprosto hrano in z beraško obleko. In če je zdaj asiški ubožec vzdignil svoj glas in priporočal preprostost in skromnost, mu ni bilo treba brate, da bi tako označil svojo istovetnost s tedanjimi proletarci, ki so se

več mnogo besed; njegov lastni zgled je vlekkel bolj in segal globokeje v človeška srca, kaker bi bila to mogla storiti najbolj pretresljiva pridiga. Zato pa tudi ni čuda, da so tisoči in desetisoči zapustili vse, kar so imeli in so šli za njim. Tak zgled preprostosti in skromnosti je pač najbolj izdatno vplival na bogate in uboge. Kazal je bogatim, da bogastvo ni vse, da pri- nesese pravo in trajno srečo le odpoved od njega. Kazal je pa tudi ubogim, da uboštvo in pomanjkanje ni največa nesreča, ampak da je je treba le prav prenašati in potem postane ono vir najčistejšega veselja.

Ravno to slednje se je kazalo na sv. Frančišku v najpopolniji meri. Kljub uboštvu in zatajevanju je bil asiški ubožec evangelist najčistejšega veselja in radosti. Mnogo je bilo veseljačenja za časa sv. Frančiška, pa ondi svetnik ni našel prave srčne radosti; ravnotako se tudi dandanes veseljači toliko, kot malokedaj poprej in vender je na svetu zelo malo pravega ve- selja. Pozabili so ljudje na ono večno resnico, da mora tisti, ki hoče biti vesel, najprej ljubiti zatajevanje in kedor enkrat zatajevanje ljubi, ima že ono čisto veselje, ki prihaja iz neba. Za pravo veselje je treba imeti čisto srce, mirno vest, notranjo zadovoljnost. Kaker namreč v razburkani vodi ni mogoče videti jasne slike brega, sonca in zvezd, ravnotako v srcu razburje- nem po strasteh ne more najti mesta mirno čisto veselje. Sv. Frančišek je učil čisto veselje in ne le učil, ampak tudi okušal in vžival ga je. On ni oznanjeval veselja samo z besedami, ampak je z lastnim življenjem pokazal, kako si je to veselje treba pridobiti; on sam je svoje vzgajal k veselju. Vesel biti sam in druge vesele delati, to je bilo njegovo geslo že pred nje- govim spreobrnjenjem. Že kot mladenič je sè svojim vedrim licem razve- seljeval vse, ki so prišli ž njim skupaj. In po spreobrnjenju? Tedaj ga je večkrat obšlo tako notranje veselje, da 'je vzel dve vejici in drgnil drugo- ob drugo, kaker da bi igral na gosli, zraven je pa pel, da je tako dajal duška svoji notranji radosti. In kaker je bil sam vedno vesel, tako je hotel, naj bi bili veseli njegovi sobratje. Žalostnih obrazov sploh ni maral okoli sebe. Le greh je bil po njegovem mnenju opravičen vzrok žalosti, vsaka druga žalost je bila zanj babilonsko zlo. „Kakšno pa je danes tvoje lice in obraz?“ je vprašal nekoč svojega černo se držečega brata. „Si-li Boga razžalil? Druzega vzroka za žalost sploh ni. Če si grešil, potem se spravi z Bogom in nikari ne nadleguj drugih sè svojo černostjo.“

Sv. Frančiška tudi trpljenje ni potrlo, ampak je ravno v njem našel nov vzrok veselja. Ko je bolehal na želodcu in je skorej oslepel, tedaj je spesnil svojo krasno sončno pesem in ko je zvedel, da se mu bliža ura lo- čitve, je smrti na čast dodal zadnjo kitico ter odšel pojoč smrti v naročje. Pokazal je tako na dovolj jasen način sè svojim naukom in življenjem, kako je treba umevati naloge življenja in življenje samo, in pokazal tako vsem tr- pečim pot, po kateri naj hodijo, da bo življenje res vredno življenja; ta pot je pot skromnosti in zatajevanja.

Iz doslej navedenega bi človek po pravici sklepal, da je moral biti sv. Frančišek velik nasprotnik bogatinov, saj je lastne sobrate imenoval „manjše“

tedaj imenovali sè skupnim imenom „minores“ t. j. manjši; tako da smemo sklepati, če bi on dandanes ustanovil frančiškanski red, bi jih brez dvojbe nazval „komuniste“, kar frančiškani tudi so. Toda motil bi se, kedor bi iz tega sklepal, da je bil sv. Frančišek morebiti sovražnik bogatinov. Ravno nasprotno. Njihovo razmerje do ubogih je gledal popolnoma z verskega stališča. Bogatini so naši bratje, to so njegove lastne besede in naši gospodje. Naši bratje so, ker je nas vse Bog ustvaril, naši gospodje so, ker nam pomagajo delati pokoro s tem, da nam dajejo, kar potrebujemo za življenje. Na tak način seve tudi bogatini temu pristašu delavskih slojev niso mogli biti nasprotni; bogatini so njega in njegove velikodušno podpirali in mu na ta način pomagali reševati socialno vprašanje. Na najlepši način vidimo to Frančiškovo misel bratovstva mej bogatimi in ubogimi uresničeno v tretjem Frančiškovem redu, keterega udje žive po njegovem vodilu četudi med svetom. Ta tretji red, ki spremeni krasen salon v celico in palačo v cerkev je, ker je pòvsod razširjen, ne malo pomagal k rešitvi socialnega vprašanja. Tukaj si podajajo roke ubogi in bogati, vsi napolnjeni s Frančiškovim duhom. Bogati podpirajo uboge, ubogi nosijo breme uboštva udano, oni si služijo nebesa z miloščino, ki jo delijo, ti s potrpežljivostjo v križih in nadlogah. Vsi so pa srečni, veseli in zadovoljni. „Uboge bote vedno imeli mej sabo“, je rekel Kristus. Da te besede niso le lep izraz, ampak resnica, kaže življenje mnogobrojnih svetnikov tretjega reda: sv. Elizabeta, sv. Ludovik itd. Četudi je tretji red dandanes del prejšnjega delovanja odstopil raznim dobrodelnim društvom, vender njegovi udje ta društva najbolj izdatno podpirajo in jih širijo.

Predragi tretjeredniki! Iz vsega tega lahko vidite, kje je ključ do vspešne rešitve socialnega vprašanja? V veri. Kjer manjka vere, manjka tudi ljubezni do bližnjega. In naj današnji čas ustanavlja še toliko socialnih naprav in zavodov, in naj ustanavlja tudi ministerstva za socialno skrbstvo, vse to nas ne bo približalo rešitvi socialnega vprašanja, katero more rešiti edino le katoliška vera, katere glavni znak je ravno ljubezen, ljubezen do Boga in do bližnjega. Zato nazaj h Kristusu, nazaj k evangeljskim naukom, nazaj k načelom Jezusove cerkve. Kedar bodo ljudje to storili, tisti dan bo rešeno socialno vprašanje. Amen.

VII. Sklepni govor.

Duhovne vaje so pri koncu; ravnokar jih hočemo zaključiti. Vdeleževali ste se jih vsi marljivo . . . Prišli so zraven tudi taki, ki še niso v tretjem redu, pa prevdarjajo, če bi bil dober tudi zanje. Tem moramo povedati, kakšni morajo biti, če hočejo biti sprejeti v tretji red. Vodilo tretjega reda pravi: Tisti, ki hočejo v tretji red sprejeti biti, morajo biti stari 14 let, lepega obnašanja, miroljubni, terdni v katoliški veri in zlasti vdani sv. Cerkvi in apostoljskemu sedežu. Kedor ima te lastnosti, naj se kar oglasi za sprejem v tretji red; kedor ne ve, če jih ima, naj se tudi oglasi; kedor pa jih nima

ali mu katere od njih manjka, naj se potruži pridobiti jih ali izpolniti po-manjkljivo, pa utegne polagoma biti izvrsten ud tretjega reda.

Vodilo zahteva te lastnosti zato, ker hoče in mora varovati ugled in čast tretjega reda. Biti v takem redu, je za vsakega kristijana ponos. Pa ne le ponos, tudi velika čast je za vse, ki so v tretjem redu.

Ta red je častljiv po svoji starosti — 700 let ni prazna malenkost . . . Častljiv je po svojem ustanovitelju sv. Frančišku Asiškem . . . po svoji glavni pokroviteljici brez madeža spočeti Devici . . . po svojih zaščitnikih sv. Ludoviku in sv. Elizabeti in po družih svetnikih in blaženih tega reda. Sv. Cerkev in rimski papeži so tretji red skozi vseh 700 let priporočali, zlasti so pa to storili modri papež Leon XIII. in pobožni Pij X. . . Gotovo sta imela papeža naših dni važne vzroke, da sta ga pri vsaki priložnosti toplo priporočala in da sta bila sama, kaker njujin prednik Pij IX. in naslednik Benedikt XV. v tretjem redu dolgo vrsto let in vsi ti so radi in s ponosom povdarjali, da so tretjeredniki sv. Frančiška.

Če si taki visoki možje štejejo v čast biti udje tretjega reda, potem tudi za nobenega od nas ne more biti sramotno biti tretjerednik. Čudni kristijani, da se nekateri sramujejo tretjega reda, ki jih more v naših dneh napraviti zares prave, odločne, značajne kristijane! Kar bi moralo biti v ponos in je vsem v čast, si štejejo v sramoto . . . kar je za kristijana sramota t. j. mlačno krščanstvo, polovičarstvo . . . s tem bahajo! Ali se smejo mej modre šteti?

Tretjerednik biti je častno za vsakega kristijana, pa je tudi zelo koristno. Papež Pij X. so določili, da so trije Frančiškovi redovi združeni v vseh duhovnih dobrotah . . . Če bi šteli vse sv. maše, ki jih opravijo mašniki 1. reda in duhovniki tretjega reda po celem svetu, bi našteli gotovo nad 20.000 sv. maš, katerih so tretjeredniki deležni vsaki dan. Če bi tem prišteli še sv. obhajila, zatajevanja, spokorna dela, dela usmiljenja itd. vseh udov Frančiškovih treh redov, kako velikanske zaklade zasluženja je odprla sv. Cerkev tretjerednikom. In če bi k vsemu temu pridjali še molitve . . . oh kako neizmernih dobrot so tretjeredniki deležni vsaki dan! Le napravite površen račun molitve tretjega reda! Tretjerednikov je na svetu približno tri milijone. Vsak teh izmoli dobro in pobožno vsaki dan 12 redovnih očenašev, zdravamarij in slava Očetu, to bi bilo na dan 36 milijonov očenašev. Vseh teh in vseh družih molitev tretjerednikov živečih mej svetom in po samostanih, vseh duhovnih molitev redovnikov in redovnic prvega in drugega reda je vsak tretjerednik deležen, kaker tisti, ki jih opravljajo. — Bratje in sestre! To so bogati zakladi dobrot in milosti, katerih zunaj tretjega reda ni najti nikjer. Zato po pravici trdim: tretjerednik biti je zelo koristno. Če še pristavim, da so tretjeredniki deležni teh dobrot tudi po smrti, da daruje tretji red za blager njihove duše tudi po smrti sv. maše, sv. odpustke, molitve, da prosijo zanje na poseben način tudi svetniki tretjega reda in drugi zveličani v nebesih — potem morate vzklikniti hvaležnega srca: Stokrat in tisočkrat bodi zahvaljen, dobri Bog, za poklic v tretji red!

Če ste kateri kedaj v teku tretjerednega življenja kako dolžnost zemarjali ali bili površni, se sedaj ob sklepu duh. vaj prav od srca skesajte in izpolnite nadalje vselej natančno in zvesto sv. vodilo. Dobro namreč veste, kaj vam je bilo obljubljeno na dan redovnih obljub: „Jaz pa ti od strani Boga obljubim večno življenje . . .“ Nebesa so vam obljubljena od strani njega, ki izpolni, kar obljubi. Obljubljena, pa še ne dana. Dobili jili bote pa gotovo, ako bote to, kar ste obljubili, izpolnjevali.

Dragi tretjeredniki! Tovariši svetnikov ste, ker so mnogi, ki so v tretjem redu živeli, že mej svetniki v nebesih in ker bote med nje prišli tudi vi, če

jih bote posnemali. Vodilo, ki ga je dal sv. Frančišek in ga je Leon XIII. sedanjemu času primerno prevredil, ima v sebi moč, da privede vsakega od vas do popolnosti, ki se more zahtevati od ljudi živečih mej svetom. Zato je to od sv. Cerkve odobreno in toplo priporočeno vodilo za vas pot do krščanske popolnosti in prave svetosti. Poglejmo to nekoliko bolj natančno.

Krščanska pravičnost ali popolnost zahteva to dvoje: varuj se hudega in delaj dobro. Za prvo je treba zatajevati se, za drugo ljubiti.

Vodilo tretjega reda terja mnogo zatajevanja v obleki, noši in vsi opravi, zmernost v jedi in pijači ter molitev pred jedjo in po jedi; s tem zatajevanjem je združena ponižnost, ki je temelj vsem drugim čednostim. Poleg tega se morajo tretjeredniki ogibati vseh plesov, vseh slabih gledaliških iger in poedin, vsega kar vodi v priložnost greha in na pot pogubljenja. Kedor te zapovedi oz. prepovedi vedno in natančno izpolnjuje, se vadi tudi v zatajevanju počutkov in mrtvenju telesa in dušnih zmožnosti: spomina, razuma in volje. Da ne more tretjerednik navezati svojega srca na zemeljske dobrote in se ne vda lakomnosti zahteva vodilo pravočasno oporoko in pa miloščino, ki so jo dolžni skupaj zlagati pri mesečnih shodih. In ker mnogi ljudje zajdejo na napačno pot zapeljani po slabih knjigah in časopisih in po slabih tovarišijah, zato prepoveduje vodilo tudi vse to; slabih časopisov ne smejo niti pustiti prinašati v hišo, nesramnega in grešnega govorjenja se morajo odločno varovati.

S kratkimi in preprostimi besedami daje vodilo te zapovedi in prepovedi, da jih vsakedo lehko razume in težke niso, da jih morejo izpolnjevati vsi, ki so dobre volje. Tako reši vodilo prvi del krščanske pravičnosti: varuj se hudega!

Reševaje drugi del: „delaj dobro“ pa navaja vodilo najbolj krepke pripomočke, ki vodijo h krščanski popolnosti: vsakidanko redovno molitev . . . najmanj enkrat na mesec prejemati sv. zakramente . . . večerno spraševanje vesti . . . vsakidanko sv. mašo po mogočnosti . . . redno prihajanje k mesečnim shodom . . . blagovoljno ljubezen do vseh domačih in tujih, in ubogih, bolnih in pokojnih.

Ker se pa utegne zgoditi, da bi kedo zašel ali opuščal dolžnosti, zahteva vodilo vsakoletno vizitacijo . . . nalaga voditeljem dolžnost malomarne opominjati in če se ne poboljšajo tudi izključiti iz reda.

Vse to pa ne zapoveduje pod grehom, pač pa samo pod kaznijo pokore, katero so dolžni opraviti, če se jim naloži.

Kako kratko in krepko je to navodilo k popolnosti! Brez težave more vsakedo te dolžnosti izpolnjevati . . . „Moj jarem je sladak in moje breme le lahko“, bi smel sv. Frančišek o svojem vodilu reči z Jezusom.

Zato pa le srčno naprej! bratje in sestre. Z malim trudom in naporom bote dosegli popolnost in pravo svetost, samo če bote tretjeredno vodilo vestno izpolnjevali. Tisoči in milijoni so hodili pred vami po istem potu; bili so mladi, bili so stari; bili so mladenči in možje, dekleta in žene, samski in zakonski, raznih stanov, imenitni in preprosti. Če se oni mogli, zakaj ne bi mogli tudi vi?! Mnogi morete, ker hočete, drugi ne morejo, ker nočejo. Od vaše volje je odvisno vse . . .

Za sklep vam toplo priporočim tretjeredni časopis Cvetje. Vaše glasilo je, za Vas se izdaja, pa le s težavo izhaja. Naročite ga vsi, ki morete, bolj ubožnih naj se združi več skupaj.

Zahvalim se vsem, ki ste se pridno vdeleževali teh duhovnih vaj in želim vam vsem prav veliko božjega blagoslova in sveto stanovitnost. Amen.

Poduk za novince.

(Dalje.)

Svetniki prvega in drugega reda sv. Frančiška.

v. Frančiška že poznate iz zadnjega poduka. Sv. cerkev mu priveda priimek „Asiški“, ker je bil rojen v Asizu, ali „Serafinski“ zavoljo njegove nebeške ljubezni do Boga in do bližnjega. Mi ga navadno imenujemo: „naš sveti oče Frančišek“, ker je on ustanovil naše tri redove in je naš duhovni oče. (Več o življenju sv. Fr. je v Cvetju III. in XIX.)

Poleg sv. očeta Frančiška naj pa tretjeredniki poznajo tudi druge svetnike Frančiškovih treh redov. Iz prvega reda so naslednji:

Sv. Berard, sv. Peter, sv. Oton, mašniki in sv. Akurzij ter sv. Adjut, lajika, prvi marterniki frančiškanskega reda, ki so bili umorjeni v Maroku v Afriki 16. januarija 1220. leta. Sultan sam jim je sè sabljo glave razklal. Papež Sikst IV. jih je mej svetnike prištel. (Glej Cv. III. str. 173 in sl.)

Sv. Danijel, sv. Angel, sv. Samuel, sv. Domen, sv. Leon, sv. Hugolin, sv. Nikolaj, katerim so odsekali glave za sv. vero v maroškem mestu Sevti (Ceuta) 10. oktobra leta 1227.¹⁾ To so bili drugi marterniki iz frančiškanskega reda.

Sv. Anton Padovanski, izvrsten pridigar, učen lektor, svet redovnik, radi učenosti „skrinja zaveze“, kot misijonar in pridigar „kladivo krivovercev“, imenovan, še sedaj ko velik čudodelnik“ češčen. Rojen je bil v Lizboni, glavnem mestu na Portugaljskem 15. avg. 1195. leta. Okoli 16 let star je stopil v red kanonikov sv. Avguština. Ko je pa slišal o prvih marternikih frančiškanskega reda, se ga je polastila želja po marterniški kroni. Ker mu njegov red ni dovoljeval iti v misijone, je stopil v frančiškanski red. Nadaljno življenje tega svetnika je popisano v Cv. XVI. letnik. Umrl je za vodenico v arčelskem samostanu redovnic sv. Klare v Padovi 13. junija 1231. leta v 36. letu starosti. Papež Gregor IX. ga je naslednje leto 30. majnika (binškošti) mej svetnike prištel.

Sv. Bonaventura, škof, cerkveni učenik, kardinal, sloveč pisatelj, 22 let general Fr. reda. Rojen je bil v negdanji papeževi državi v majhinem mestecu imenovanem Banjorea v l. 1221. 22 let star je stopil v frančiškanski red. Dosegel je čast doktorja in magistra (profesorja) na pariškem vseučilišču. Živel je tako nedolžno, da se je njegov učitelj izrazil, da v njem Adam ni grešil. Zelo je častil devico Marijo in je mnogo pisal posebno o bogoslovnih vedah. Na cerkvenem zboru lijonskem je veliko pomogel k sporazumljenju in zedinjenju mej gerško in latinsko cerkvijo, ki pa ni dolgo trajalo. Bonaventura je mej delom zbolel in umrl 15. julija 1274. leta star 53 let. (Njegovo življenje je bolj podrobno popisano v Cv. V.)

Sv. Benvenut, škof v Ozimu na Laškem; umrl je l. 1276.²⁾

¹⁾ V Cv. III. str. 176 in po tem v l. 1920 je leto smrti teh svetnikov označeno z 1221. To je pomota, ki naj bo s tem popravljena. Gl. Holzapfel Handbuch der Geschichte des Franziskanerordens str. 249. § 50 in rim. seraf. breviri 13. oz. 10. okt.

Sv. Ludovik, škof tuluški, sin neapoljskega kralja. Umrl je 24 let star l. 1299.

Sv. Bernardin iz Sijene na Laškem, poseben častivec Marijin in presv. Imena Jezus. Širil je z vnemo in vspehom češčenje presv. Imena. Umrl je l. 1444, ko je bil v redu 42 let in je izpolnil starost 66 let. (Glej Cv. XXIII. in XXIV.)

Sv. Peter Regalat, mašnik, Španjolec. V 14. letu je stopil v frančiškanski red; živel je zelo strogo in čednostno in se je postil devet štirideset-danskih postov v letu. Umrl je 31. sušca 1476. l.

Sv. Janez Kapistran, sin nemškega plemenitaša, rojen na Laškem v l. 1385. Po dokončanih šolah je dosegel doktorsko čast in je postal odvetnik in kraljevi namestnik. Po tridesetem letu starosti stopi v frančiškanski red. Mnogo se je bojeval proti krivovercem in zlasti turkom. Ko učenec sv. Bernardina Sijenskega je posebno širil češčenje presv. Imena Jezus. Umrl je v Iloku star 71 let 1456. leta. (Glej Cv. VIII.)

Sv. Didak, lajik, rojen na Španskem. Umrl je l. 1463. (Glej Cv. XII. str. 308.)

Sv. Jakob iz Marke na Laškem, zelo strog redovnik, sloveč pridigar in pogosto papežev poslanec. Prehodil je celo sedanjo Jugoslavijo, Avstrijo, Poljsko, Rusko, Dansko, Švedijo, nemške dežele in druge kraje peš in brez denarja. Umrl je 85 let star v Napolju l. 1476.

Sv. Peter iz Alkantare na Španskem je stopil v 16. letu v frančiškanski red, v katerem je zelo strogo živel, po več dni se postil in je veliko molil. Sv. Terezija ga je imela za dušnega vodnika in pomočnika pri prenovi karmeličanskega reda in ga je zelo visoko cenila. Bil je pogosto po več ur zamaknjen in je vedel notranje skrivnosti mnogih. Umrl je 63 let star l. 1562.

Sv. gorkumski marterniki: skupaj jih je bilo 19, od katerih je 11 frančiškanov. Imena teh slednjih so: Nikolaj, Jeronim, Teodorik, Nikazij, Vilehad, Gofrid, dva Antona, Frančišek, Peter, Kornelij. Natančno je življenje teh popisano v Cvetju XIV. in XV. Umrli so v letu 1572.

Sv. Benedikt iz Filadelfije, sin zamorcev in sužnjev, rojen v Siciliji, brat lajik, je živel strogo mej svetom in pozneje v samostanu. Postil se je sedemkrat po 40 dni v letu. Umrl je 1589. leta.

Sv. Paškal Bajlon, rojen na Španskem, mej svetom pastir, v redu lajik, je bil poseben častivec presv. Rešnjega Telesa in brezmadežne Device. Umrl je 52 let star v l. 1592. Sv. Cerkev ga je postavila za zaščitnika vseh bratovščin presv. R. T. (Glej Cv. XII.)

Sv. japonski marterniki, šest iz prvega reda: Peter Baptista, Frančišek in Martin, mašniki, Filip klerik, Gundisalv in Frančišek, lajika. Imena 17 tretjerednikov bomo navedli mej svetniki tretjega reda. Vsi so bili za sv. vero križani in z dvema sulicama prebodeni 5. febr. l. 1597.

Sv. Frančišek Solan, mašnik, misijonar v Peru mej Indijani v Ameriki, rojen na Španskem v l. 1549. Umrl je 62 let star v misijonih l. 1610. Frančiškanski red ga časti ko zaščitnika (patrona) svojih misijonov. (Cv. VII.)

²⁾ Rim. seraf. brevir stavi njegovo smrt v l. 1282. na cvetno nedeljo.

Sv. Pacifik, mašnik. V 18. letu je stopil v fr. red; živel je zelo strogo in pobožno, ter je umrl 68 let star l. 1721.

Sv. Janez Jožef od Križa, mašnik, posebno goreč posnemovavec sv. Petra iz Alkantare. 16 let star je stopil v fr. red. 24 let je živel le ob kruhu in sadju. Umrl je v Napolju od mrtvouda zadet 80 let star l. 1734.

Sv. Leonard Portomavriški, mašnik in goreč misijonar in pridigar, poseben častivec M. B. in presv. R. T. in izreden pospeševavec pobožnosti sv. križevega pota. Umrl je v Rimu 75 let star l. 1751.

Razen teh slovesno za svetnike razglašanih, pa šteje frančiškanski red še 86 blaženih. Od teh jih je umrlo: osemnajst v 13. stoletju, dvanajst v 14. stl., sedemnajst v 15. stl., devet v 16. stl., petindvajset v 17. stl., dva v 18. stl., trije v 19. stoletju.

K prvemu redu sv. Frančiška spadajo tudi minoriti ali konventuali in kapucini. Minoriti in kapucini štejejo mej svoje svetnike in blažene od imenovanih vse do l. 1415. torej 17 prvih svetnikov in 31 blaženih. Poleg teh spada v red minoritov:

Sv. Jožef iz Kupertina, sprva lajik pozneje v mašnika posvečen, je veliko molil in zelo strogo živel, ter je umrl v 61. letu starosti l. 1663. Razen tega svetnika imajo minoriti še enega blaženega.

Kapucini imajo pet svetnikov in devet blaženih. Svetniki kapucinskega reda so:

Sv. Feliks iz Kantalicija, sprva pastir in kmet je pozneje stopil v kapucinski red, kjer je bil ogledalo redovne popolnosti. Umrl je l. 1585.

Sv. Serafin je 16 let star stopil v kapucinski red in je služil kot lajik zvesto, mnoge je ozdravil sè znamenjem sv. križa in je bogat na dobrih delih umrl 60 let star l. 1604.

Sv. Jožef iz Leonise, mašnik, pridigar, zelo strogega življenja, umrl l. 1612.

Sv. Lavrencij Brindiški, mašnik, pridigar, ki je govoril sedem jezikov in je prehodil pridigajoč skorej celo Evropo. Umrl je 60 let star na Portugaljskem l. 1619. (Cv. IX.)

Sv. Fidelj iz Sigmaringe, marternik, mej svetom učen in pobožen odvetnik, v redu strog do sebe; deloval je delj časa v misijonih po Švici, kjer so ga protestanti umorili l. 1622. (Cv. XXI.)

Tem svetnikom se pridružuje v kapucinskem redu še devet blaženih: pet v 17. stoletju, trije v 18. in eden v 19. stoletju.

Drugi Frančiškov red ali klarise štejejo pet svetnic in 17 blaženih. Svetnice so: sv. Klara, njena sestra sv. Agneza Asiška, obe umrli l. 1253, sv. Koleta (1447), sv. Katarina iz Bolonje (1463) in sv. Veronika (1727). Blaženih ima osem, ki so umrle v 13. stoletju, eno v 14. stl., štiri v 15. stl., tri v 16. stl. in eno v 18. stoletju.

Tretji red pa ima pri regularnih tretjerednikih eno svetnico (sv. Hija-cinta) in pet blaženih, pri svetovnih tretjerednikih pa 23 svetnikov, 6 svetnic in 46 blaženih (nevšteti so oni, ki so stopili ko tretjeredniki v kak drug red ali kongregacijo).

Razgled po serafinskem svetu.

Preč. p. provincijal naše okrajine sv. Križa so se srečno vrnili iz Asiza in Rima. Natančneje bodo o svojem potovanju sporočili v prih. zvezku.

Kaker smo že sporočili, bo 16.—18. sept. t. l. v Asizu slovesen mejnarodni tretjerredni shod za sedmo stoletnico njega ustanovitve. Od vseh strani se priglašajo. Iz naše ljube Slovenije bi tudi radi nekateri šli tja. Če kedo želi iti skupno z drugimi tretjerredniki, naj se do 15. julija oglasi, ali pa še prej, če mogoče, pri voditelju III. r. v Ljubljani. Vožnja iz Ljubljane do Asiza bi stala v tretjem razredu najmanj 250 lir, po naše 1500 kron. Če bo lira gubila na veljavi, ali če se bo naša krona oz. denar v veljavi kaj dvignil, bi bilo nekaj manj, če bo pa italijanski denar rasel v veljavi, bi vlegnila biti vožnja še dražja. Porabili bi semintja kakih šest ali pet dni. Hrana se sme sè sabo vzeti tudi čez mejo. Če se jih bo kaj več oglasilo, bomo potrebno sporočili v prih. zvezku in na ljubljanskem shodu, če ne se bomo pismeno ali ustmeno dogovorili.

Na gen. kapitelju v Asizu je bil izvoljen za vrhovnega predstojnika frančiškanskega reda preč. p. Bernardin Klumper iz Holandije. Kot gen. definator zastopa našo okrajino p. Anton Bučikaj (Buttykay). Dosedanji gen. def. p. Vendelin se vrne nazaj v Zagreb.

Generalni definatorij in vsi provincijali so se šli poklonit sv. Očetu. Sv. oče so pri svojem nagovoru vse zbrane s toplimi besedami spodbujali, naj vsi provincijali po celem svetu sè vso vnemo delajo za razširjenje tretjega reda in ga na vso moč pospešujejo, ker moremo ž njegovo pomočjo doseči potrebno slogo, mir in edinstvo mej narodi.

Priporočilo v molitev in zahvala za uslišano molitev.

G. M. tretjerrednica priporoča svojo na duhu bolno hčer. — Tretjerrednik Fr. Kolar svojo bolno ženo za ozdravljenje, tri sinove v Ameriki za stanovitnost v veri, sebe v dveh važnih zadevah in za zdravje pri živini. — Nadalje priporočamo v molitev pokojne ude tretjega reda: v Ljubljani jih je umrlo 9, v mariborskem okrožju 42, v kamniškem 19, v Vavti vasi 2, v Šentvidu pri Planini 3. (Imena bomo natisnili v prih. zv.). V Cerkljah je umrla Marija Kvas iz Zaloga in se priporoča v pobožno molitev.

Op.: Zahvale bomo objavili v prih. zv., kaker tudi darove in drugo, kar v tem ni moglo priti na vrsto.

Prošnja na novomeško tretjerredno okrožje.

V Novem mestu je celo podstrešje tretjerredne hiše v zelo slabem stanju. Na zidanje in povečanje poslopja po prvotnem načrtu v teh razmerah ni misliti. Zato je treba za enkrat to rešiti, kar imamo. Izvedenci so izrekli, da mora biti cela streha nova. Zato prosimo dobrotnike za potreben les in za brezplačno vožnjo ter za druge prispevke.

Op. uredništva: Ker je potreba res nujna in se popravilo tretjerredne hiše ne sme odlašati, zato prošnjo vsem tretjerrednikom toplo priporočamo.

Popravek: Na str. 66 spada zadnja vrsta na naslednjo stran za zadnjo vrsto

verno ljudstvo. Kratko, poljudno in presrčno ljubeznjivo se spominja petdesetletnice odkar je sv. Jožef postavljen za zaščetnika (patrona) katoliške Cerkve, v toplih besedah govori o jubilejih bl. Kanizija, sv. mladeniča Berhmana, častitljivega Belarmina, sv. Alfonza Ligvorija in o sedemstoletnici smrti sv. Dominika; največ prostora (od str. 21 do konca) je pa posvečenega v tej krasni knjižici sv. Frančišku Asiškemu in tretjemu redu. „O solncu asiškem naj torej govorim? — — — Frančišek serafski ostane za vse čase najizrednejša prikazen v zgodovini človeškega rodu.“ Tako pišejo lavantinski nadpastir na str. 26. Kar pišejo tu, to so v glavnem najprej povedali v okrožnici. V knjižici je prelepa okrožnica le izpopolnjena. Okrožnica sama je krasen spominik ljubezni do sv. o. Frančiška in njegovih treh redov, zlasti do tretjega reda, ki bo Prezvizenemu trajno hvaležen za Njihov trud in plemenito ljubezen. Ta kipeča ljubezen je nagnila lavantinskega knezoškofa, da so okrožnico izdali v posebni knjižici in jo sami založili v teh tako dragocenih časih. Božja previdnost nam je naklonila milost, da sedi na stolu sv. Petra ob času sedemstoletnice papež tretjerednik in vodi severni del Slovencev knez iz tretjega reda. Obema smo in bomo hvaležni! Posebej se pa zahvaljuje presvetlemu knezu urednik Cvetja za omenjeno knjižico in vse druge spise, ki so jih blagovolili dobrotno darovati. Bog plačaj stoterno! — Kedor želi imeti imenovano knjižico, naj se obrne na knezoškofijsko pisarno v Mariboru; tam mu bodo pojasnili, ali jo je še mogoče dobiti. Dobro bi bilo, da bi jo prebral slehrni Slovenec.

»Orlič« je nov, majhin list za orlovski naraščaj. Obeta, da bo izhajal vsaki mesec in stane do začetka novega šolskega leta 1 denar, potem bo začel nov letnik, ki bo obsegal 12 zvezkov in bo stal 2 denarja. Mi ga priporočamo vsem, katerim je namenjen, pa tudi drugim, ki želijo pomagati vzdržati ga. Pismo sestrice Zlatke in odgovor (str. 8) se nam vzgojno ne zdi primerno — je prepovedno.

Izešla je nova knjižica z naslovom: **Parni kotel**, spisal ing. Gvidon Gulič; obsega Predgovor, 90 strani razprave, ki je na višku sedanje dobe, 10 strani tehničnega slovarja in 52 slik. Založila Jugoslovanska bukvarna v Ljubljani 1921. Knjižico prav toplo priporočamo vsem, ki se za te vrste znanost zajemljejo. Ker je to 1. zv. „znanstvene knjižnice“, je znamenje, da jih bo še več sledilo. Sezite po njih!

Tretjeredne vaje za julij in avgust 1921.

Ljubljana: Mesečni shod: 24. jul. ob 4. pop. in 21. avg. ob pol. 5. pop. — Po-
duk novincev: p. voditelj: 17. jul. ob 4. pop.; s. učiteljica: 31. jul. ob 4. pop.; v avgustu
za vse skupaj: 28. avg. ob 4. pop. — Odborne seje: v juliju skupna seja za
moški in ženski ter pripraviljavni odbor dne 3. julija ob 4. pop.; za ženski odbor: 7. avg.
ob 4. pop. — **Novomesto:** Mesečni shod: prvo nedeljo julija in avg. za moške, drugo
nedeljo v juliju za okolico in mesto; drugo nedeljo avgusta ob pol 11. za okolico,
za mesto pa 12. avg. ob 5. uri zjutraj. — **Kamnik:** Mesečni shod: 31. jul. s papeževim
blagoslovom, 28. avg. z vesoljno odvezo. Pred shodom odborna seja. — **Maribor:** Me-
sečni shod: 17. julija in 15. avgusta. — **Sv. Trojica:** Mesečni shod: 17. julija in
15. avg. ob 2. pop. — **Nova Štifta:** Mesečni shod: vsako četrto nedeljo v mesecu,
pred shodom poduk za novince. — **Nazaret, Brežice, Celje, Škofja Loka, Krško,**
Brezje, Vič: vse, kaker je bilo naznanjeno v 1. zv.

Usoda slovenskega jezika.

(Dalje.)

Začudenje se nas je polastilo, ko smo zagledali mej pričami, ki jih navaja g. Rakovec zoper slovenščino, tudi častitljivo ime p. St. Škrabca, prvaka mej slovenskimi jezikoslovci. Ali je mar res tudi ta značajni mož izdal svoj jezik? Poglejmo vender, na katere njegove besede se g. Rakovec sklicuje! Za zadnjič omenjenimi besedami dr. Prijatelja citira takoj sledeče besede p. Škrabca: „Da naša slovenščina ne bo včakala sodnjega dne, to je toliko, kakor gotovo,“ in malo dalje: „izginila iz vrste živih jezikov bo naša slovenščina.“ Čas, XV., 1., 2., str. 97.

Ali pri Vas v Boštanju na Dolenjskem že kaj kmalu pričakujete sodnjega dne? Morda že v par letih? Človek bi skorej mislil, da je tako, ker tako neznansko hitite udrihati s kolom po naši slovenščini; ali se bojite, da bi sicer kljubu Škrabčevemu prerokovanju včakala sodnji dan? P. Škrabec je namreč pomeknil sodnji dan najmanj za tisoč let naprej, ko piše: „Skoraj da ne bo krivo prerokovanje, ako pravimo, da leta 2884. ne bo slišati sedanje naše slovenščine v nobenem „narodnem domu“. Na ljubljanskem vseučilišču jo bo razlagal morebiti kak imeniten slavist.“*

Če je pa sodnji dan še daleč, tedaj, g. profesor, pa tudi mi nekaj Vam prerokujemo, samo nikar se preveč ne vstrašite. Tudi hrvaščina, ki nam jo Vi hočete vsiliti mesto slovenščine, ne bo včakala sodnjega dne in najbrže niti eden izmej sedanjih evropskih jezikov, saj je, kaker na istem mestu prav primerno citira p. Škrabec, „viekovite i bez svärhe nie pod suncem kriepeke stvari.“

Važno se nam zdi, da na tem mestu še nekaj posebno povdarimo, da pomaknemo g. Rakovca citiranje v pravo luč. P. Škrabec sam pri omenjenih besedah ni mislil samo na slovenščino, temuč tudi na druge jezike, ko namreč piše: „Da tudi naša slovenščina ne bo včakala sodnjega dne...“ G. Rakovec je kajpada besedico „tudi“ previdno zamolčal.

G. Rakovec piše v naslednjem: „Književni jezik se nadalje razlikuje od narečja v tem, da predstavlja gotovo narečje izpopolnjeno, izolikano.“ „Cas“ XV., 1., 2., str. 99. Na naslednji strani pa trdi: „Odtod tudi zaključek, da bi moral vsakdo, bodisi meščan, bodisi pripadnik drugega narečja, iskati pravila za glasje in naglasje v onem kotu dežele, kjer se govori „književni jezik“ v narečju, namreč na Notranjskem ozir. Dolenjskem.“

Čemu to, g. profesor? Saj imamo slovničarjev na izbero, kaker sami trdite, ko pišete na 99. strani: „Slovenci smo na tem polju morebiti prvaki na celem svetu: skoz in skoz jezikoslovci.“ Ti naj nam torej poiščejo in povedo, kaj je prav in kaj ne.

In če se po Vašem „književni jezik razlikuje od narečja v tem, da predstavlja gotovo narečje izpopolnjeno, izolikano,“ čemu torej očitata p. Škrabcu, da „zahteva edino veljavo dolenjščine“? (str. 102). Če bi bil p. Škrabec to res zahteval, bi bil imel po tem Vašem principu popolnoma prav: dolenjščina bi bila tisto gotovo narečje, ki bi izpopolnjeno in izolikano dalo književni jezik, torej prav po Vašem. Ali v resnici p. Škrabec tega ni nikedar in nikjer zahteval. On namreč dobesedno takole piše: „Izobraženim mej nami je potrebna edinstvena, imenujmo jo, če dovolite, „književna izreka“; in ta izreka ne sme biti neorganska zmes raznih dialektičnih izrek, tega, upam, ni treba še le dokazovati. Zato pa nikaker ne mislim, da mora v vsem le kranjščina odločevati, dasiravno je res, da splošno nihče ne more podreti, kar je vedel že Stanko Vraz: „Krain war von jeher in slovenicis die tonangebende Provinz.“ Le to je resnica, da mora podlaga biti „književni“ le ena dialektična izreka, in, da ta ne more biti rezijanska ali prekmurska. Da mora izreka, ki ima podlaga biti „književni“, popustiti to, kar jo dela „dialektično“, je bila tudi vedno moja misel. Podlaga „književni“ izreki pa je in mora biti dolenjski in notranjski dialekt... prvič zato, ker je ta dialekt temelj naše književne slovenščine, ta izreka ji torej tako rekoč prirojena, drugič zato, ker so v tem dialektu razni slovenski glasovi po spričevanju domačih kaker ptujih jezikoslovcev najrazločniše ohranjeni. Ali neglajenosti in preproščine dialektične se mora znebiti, in tu stopijo ostali dialekti v svoje pravice“** itd. itd.

Tu Škrabec tako jasno precizira razmerje našega književnega jezika do dialektov, da se pač ne da nič več zavijati in obračati. Če je pri Grkih, kaker g. Rakovec sam povdarja, zmagal atiški dialekt, na Francoskem severni nad južnim, mej Nemci saksonski, zakaj gospod profesor nekaj podobnega mej nami Slovenci v isti sapi imenuje „ozkosrčnost in nestrpnost, ki je veliki književni jeziki ne poznajo?“ (str. 100.)

* Jezikoslovni spisi, str. 290. ** Jezikoslovni spisi, str. 283.